

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 4 lutego 2025 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Piotr Mirek (przewodniczący)
SSN Tomasz Artymiuk
SSN Jerzy Grubba (sprawozdawca)

w sprawie **G. B.**

w przedmiocie wydania wyroku łącznego

po rozpoznaniu w Izbie Karnej w dniu 4 lutego 2025 r.

na posiedzeniu w trybie art. 535 § 5 k.p.k.

kasacji wniesionej – na korzyść – przez Prokuratora Generalnego

od wyroku Sądu Okręgowego w Szczecinie

z dnia 20 czerwca 2024 r., sygn. akt IV Ka 334/24,

zmieniającego w części wyrok łączny Sądu Rejonowego Szczecin -Prawobrzeże
i Zachód w Szczecinie

z dnia 7 września 2023 r., sygn. akt V K 104/23

**1/ uchyla zaskarżony wyrok w całości i przekazuje sprawę
Sądowi Okręgowemu w Szczecinie do ponownego rozpoznania w
postępowaniu odwoławczym,**

**2/ obciąża Skarb Państwa kosztami sądowymi postępowania
kasacyjnego.**

[J.J.]

Tomasz Artymiuk Piotr Mirek Jerzy Grubba

UZASADNIENIE

Orzekając w przedmiocie wyroku łącznego w dniu 7 września 2023 r. w sprawie o sygn. akt V K 104/23, Sąd Rejonowy Szczecin-Prawobrzeże i Zachód w Szczecinie uwzględnił następujące prawomocne wyroki zapadłe wobec G. B.:

1. Sądu Rejonowego Szczecin-Centrum w Szczecinie z dnia 08 listopada 2019 r., sygn. akt. V K 945/19, za przestępstwo z art. 278 § 1 k.k. popełnione w dniu 9 września 2019 r., za które skazano go na karę 60 stawek dziennych grzywny po 20 złotych każda,

2. Sądu Rejonowego Szczecin-Centrum w Szczecinie z dnia 06 marca 2020 r., sygn. akt. IV K 1260/19, za dwa przestępstwa z art. 278 § 1 k.k. w zw. z art. 91 § 1 k.k., popełnione w okresie od dnia 28 września 2019 r. do dnia 08 listopada 2019r, za które skazano go na karę 1 roku ograniczenia wolności, zamienioną orzeczeniem z dnia 5 sierpnia 2021 r. na karę 180 dni zastępczej kary pozbawienia wolności,

3. Sądu Rejonowego Szczecin-Prawobrzeże i Zachód w Szczecinie z dnia 13 lipca 2020 r., sygn. akt. IV K 260/20, za przestępstwo z art. 278 § 1 k.k. popełnione w dniu 21 lutego 2021 r., za które skazano go na karę 3 miesięcy pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania na okres 2 lat, którą to karę zarządzono do wykonania orzeczeniem z dnia 5 lipca 2021 r.,

4. Sądu Rejonowego Szczecin-Centrum w Szczecinie z dnia 9 lutego 2021 r., sygn. akt. V K 860/20, za ciąg przestępstw z art. 278 § 1 k.k. w zw. z art. 91 § 1 k.k. popełnionych w okresie od dnia 2 maja 2020 r. do dnia 23 czerwca 2020 r., za które skazano go na karę 10 miesięcy pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania na okres 3 lat oraz grzywnę w wymiarze 100 stawek dziennych po 10 złotych; karę pozbawienia wolności zarządzono do wykonania orzeczeniem z dnia 27 stycznia 2022 r.,

5. Sądu Rejonowego Szczecin-Prawobrzeże i Zachód w Szczecinie z dnia 15 lutego 2021 r., sygn. akt. IV K 680/20, za ciąg dwóch przestępstw z art. 278 § 1 k.k. w zw. z art. 91 § 1 k.k. popełnionych od dnia 15 maja 2020 r. do dnia 29 maja 2020 r., za które skazano go na karę 7 miesięcy ograniczenia wolności, zamienioną

orzeczeniem z dnia 28 stycznia 2022 r. na karę 105 dni zastępczej kary pozbawienia wolności,

6. Sądu Rejonowego Szczecin-Centrum w Szczecinie z dnia 17 maja 2021 r., sygn. akt. IV K 1183/20 za przestępstwo z art. 278 § 3 k.k., popełnione dnia 7 maja 2020 r., za które skazano go na karę 5 miesięcy ograniczenia wolności, zamienioną orzeczeniem z dnia 9 marca 2022 r. na karę 73 dni zastępczej kary pozbawienia wolności,

7. Sądu Rejonowego Szczecin-Prawobrzeże i Zachód w Szczecinie z dnia 10 czerwca 2021 r., sygn. akt. IV K 233/21, za ciąg trzech przestępstw z art. 278 § 1 k.k. w zw. z art. 91 § 1 k.k. popełnionych od dnia 24 listopada 2020 r. do dnia 5 grudnia 2020 r., za które skazano go na karę 10 miesięcy pozbawienia wolności,

8. Sądu Rejonowego Szczecin-Centrum w Szczecinie z dnia 11 sierpnia 2021 r., sygn. akt. IV K 196/21 za ciąg dwóch przestępstw z art. 278 § 1 k.k. w zw. z art. 91 § 1 k.k. popełnionych w okresie od dnia 28 stycznia 2021 r. do dnia 5 lutego 2021 r., za które skazano go na karę 10 miesięcy pozbawienia wolności,

9. Sądu Rejonowego Szczecin-Centrum w Szczecinie z dnia 5 października 2021 r., sygn. akt. IV K 677/21, za przestępstwo z art. 278 § 1 k.k., popełnione w dniu 21 czerwca 2021 r., za które skazano go na karę 4 miesięcy pozbawienia wolności,

10. Sądu Rejonowego Szczecin-Prawobrzeże i Zachód w Szczecinie z dnia 28 grudnia 2021 r., sygn. akt. VII K 217/21, za przestępstwo z art. 278 § 1 k.k. popełnione w dniu 13 stycznia 2021 r., za które skazano go na karę 7 miesięcy pozbawienia wolności,

11. Sądu Rejonowego Szczecin-Centrum w Szczecinie z dnia 10 stycznia 2022 r., sygn. akt V K 956/21, za przestępstwo z art. 278 § 1 k.k. popełnione w dniu 29 marca 2021 r., za które skazano go na karę 8 miesięcy pozbawienia wolności,

12. Sądu Rejonowego Szczecin-Prawobrzeże i Zachód w Szczecinie z dnia 15 lutego 2022 r., sygn. akt. IV K 249/21, za ciąg dwóch przestępstw z art. 278 § 1 k.k. w zw. z art. 91 § 1 k.k. popełnionych od dnia 23 grudnia 2020 r. do dnia 18 marca 2021 r., za które skazano go na karę roku i 6 miesięcy pozbawienia wolności.

Na podstawie art. 86 § 1 k.k., art. 91 § 2 k.k. i art. 87 § 1 k.k. Sąd Rejonowy połączył jednostkowe kary ograniczenia wolności i pozbawienia wolności orzeczone wyrokami opisanymi wyżej w pkt 2 i 3 i wymierzył G. B. karę łączną 7 miesięcy

pozbawienia wolności (pkt I sentencji wyroku), jednostkowe kary ograniczenia wolności i pozbawienia wolności orzeczone wyrokami opisanymi wyżej w pkt 4, 5, 6, 7, 8 i 10 i wymierzył skazanemu karę łączną 3 lat pozbawienia wolności (pkt II sentencji wyroku), a także, na podstawie art. 85 § 1 k.k. i art. 86 § 1 k.k. połączył jednostkowe kary pozbawienia wolności orzeczone wyrokami opisanymi wyżej w pkt 9, 11 i 12 i wymierzył G. B. karę łączną roku i 11 miesięcy pozbawienia wolności (pkt III sentencji wyroku). Sąd dokonał stosownych zaliczeń na poczet wymierzonych kar łącznych okresów rzeczywistego pozbawienia wolności skazanego w poszczególnych sprawach, stwierdził, że pozostałe rozstrzygnięcia zawarte w orzeczeniach opisanymi wyżej w pkt od 2 do 11 podlegają odrębnemu wykonaniu oraz orzekł o kosztach postępowania (pkt IV i VI sentencji wyroku). Ponadto Sąd, na podstawie art. 572 k.p.k. umorzył postępowanie o wydanie wyroku łącznego co do wyroku opisanego wyżej w pkt 1 (pkt V sentencji wyroku).

Apelację od powyższego orzeczenia wywiódł obrońca skazanego, podnosząc zarzut błędu w ustaleniach faktycznych dotyczących oceny okoliczności przemawiających na korzyść i niekorzyść skazanego i w konsekwencji wymierzenie w punktach II i III wyroku kar jawiących się jako rażąco surowe. Podniósł on także, że Sąd nie wziął pod uwagę warunków osobistych skazanego. Stawiając powyższy zarzut apelujący wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku w punkcie II i III i wymierzenie w miejsca orzeczonych kar odpowiednio kary łącznej w wymiarze 2 lat pozbawienia wolności oraz roku i 7 miesięcy pozbawienia wolności.

W wyniku postępowania odwoławczego Sąd Okręgowy w Szczecinie z dnia 20 czerwca 2024 r., sygn. akt IV Ka 334/24, zmienił zaskarżony wyrok w ten sposób, że uzupełnił jego część wstępną o punkt 13 w brzmieniu „Sądu Rejonowego Szczecin – Prawobrzeże i Zachód w Szczecinie z dnia 12 września 2023 r. w sprawie o sygn. akt IV K 1044/22 za czyn z art. 278 § 1 k.k. popełniony w dniu 2 stycznia 2021 r. na karę 6 miesięcy pozbawienia wolności”, uchylił karę łączną pozbawienia wolności orzeczoną wobec skazanego w punkcie II jego części dyspozytywnej i na podstawie art. 91 § 2 k.k. w zw. z art. 87 § 1 k.k. połączył kary pozbawienia wolności i ograniczenia wolności orzeczone wyrokami opisanymi powyżej w punktach 4, 5, 6, 7, 8, 10 i 13 i wymierzył skazanemu G. B. karę łączną 2 lat i 3 miesięcy pozbawienia wolności (pkt I sentencji wyroku), w pozostałym zakresie zaskarżony wyrok utrzymał

w mocy (pkt II sentencji wyroku), a także orzekł o kosztach postępowania odwoławczego (pkt III i IV sentencji wyroku).

Obecnie kasację od tego wyroku – na korzyść skazanego – wywiódł Prokurator Generalny, zaskarżając go w całości i stawiając zarzut rażącego i mającego istotny wpływ na treść wyroku naruszenia przepisów prawa procesowego i materialnego, a mianowicie art. 433 § 2 k.p.k. w zw. z art. 410 k.p.k. w zw. z art. 458 k.p.k. i art. 85 § 1 k.k. w brzmieniu obowiązującym od dnia 24 czerwca 2020 r. oraz art. 86 § 1 k.k. w zw. z art. 572 k.p.k., polegającego na:

- dokonaniu przez Sąd Okręgowy w Szczecinie nieprawidłowej oceny prawomocnych wyroków skazujących wydanych wobec G. B. i rozstrzygnięć z nimi związanych, stanowiących przedmiot rozstrzygnięcia w punkcie II zaskarżonego wyroku łącznego, w kontekście istnienia warunków do orzeczenia nowej kary łącznej w wyroku łącznym i w konsekwencji objęcia węzłem kształtowanej na nowo kary łącznej, jako jednej z kar jednostkowych, nieistniejącej w dacie wyrokowania przez Sąd odwoławczy kary 5 miesięcy ograniczenia wolności, orzeczonej wobec G. B. wyrokiem Sądu Rejonowego Szczecin-Centrum w Szczecinie z dnia 17 maja 2021 r., sygn. akt IV K 1183/20, albowiem kara ta, zgodnie z prawomocnym postanowieniem Sądu Rejonowego Szczecin-Centrum w Szczecinie z dnia 27 października 2023 r., sygn. akt IV Ko 1982/23, została zamieniona, w oparciu o przepis art. 2a § 2 k.w., na karę miesiąca ograniczenia wolności, co mogło mieć istotny wpływ na wymiar orzekanej przez Sąd *ad quem* po raz pierwszy w wyniku postępowania odwoławczego kary łącznej 2 lat i 3 miesięcy pozbawienia wolności, uwzględniającej jako jeden z elementów podlegających łączeniu, karę 75 dni pozbawienia wolności, stanowiącą zgodnie z art. 87 § 1 k.k., odpowiednik (przelicznik) kary ograniczenia wolności orzeczonej w sprawie IV K 1183/20,

- zaniechaniu przeprowadzenia przez Sąd Okręgowy w Szczecinie w sposób rzetelny i odpowiednio pogłębiony - w ramach podniesionego w apelacji wniesionej na korzyść skazanego zarzutu rażącej niewspółmierności (surowości) kary łącznej roku i 11 miesięcy pozbawienia wolności - kontroli odwoławczej rozstrzygnięcia zawartego w punkcie III zaskarżonego wyroku łącznego, w następstwie nieprzeprowadzenia w sposób prawidłowy oceny zgromadzonych w toku postępowania odwoławczego dowodów i nieuwzględnienia wydanych

w postępowaniu wykonawczym w sprawach Sądu Rejonowego Szczecin-Centrum w Szczecinie o sygn. akt IV K 677/21 oraz V K 956/21 prawomocnych rozstrzygnięć w przedmiocie kontrawencjonalizacji orzeczonych w tych sprawach kar pozbawienia wolności, zamienionych w oparciu o przepis art. 2a § 2 k.w. na kary po 30 dni aresztu, które to kary, jako kary innego rodzaju niż kara pozbawienia wolności i jednocześnie niepodlegające łączeniu w świetle przepisów ustawy Kodeks karny, nie mogły stanowić - w myśl wymogów określonych w art. 85 § 1 k.k. - podstawy orzeczenia kary łącznej pozbawienia wolności, co skutkowało niezasadnym utrzymaniem w mocy rozstrzygnięcia Sądu Rejonowego Szczecin-Prawobrzeże i Zachód w Szczecinie o połączeniu kar pozbawienia wolności orzeczonych wobec G. B. wyrokami: Sądu Rejonowego Szczecin-Centrum w Szczecinie z dnia 5 października 2021 r., sygn. akt IV K 677/21, Sądu Rejonowego Szczecin-Centrum w Szczecinie z dnia 10 stycznia 2022 r., sygn. akt V K 956/21 oraz Sądu Rejonowego Szczecin-Prawobrzeże i Zachód w Szczecinie z dnia 15 lutego 2022 r., sygn. akt IV K 249/21 i orzeczeniu wobec tego skazanego kary łącznej roku i 11 miesięcy pozbawienia wolności w sytuacji, gdy poczynienie prawidłowych ustaleń w powyższym zakresie winno było skutkować uchYLENIEM w tej części zaskarżonego wyroku i umorzeniem, w świetle art. 572 k.p.k., postępowania w przedmiocie wydania wyroku łącznego w oparciu o stwierdzenie braku podstaw materialnych do orzeczenia kary łącznej pozbawienia wolności i jednocześnie doprowadziłoby do wykonywania wobec skazanego zamiast kary łącznej roku i 11 miesięcy pozbawienia wolności, kary roku i 6 miesięcy pozbawienia wolności, orzeczonej w sprawie o sygn. akt IV K 249/21 oraz dwóch kar 30 dni aresztu w sprawach o sygn. akt IV K 677/21 i V K 956/21.

Stawiając powyższy zarzut skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu w Szczecinie do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Kasacja jest oczywiście zasadna w stopniu wymaganym przez art. 535 § 5 k.p.k.

Przed rozpoczęciem rozważań co do meritum poruszanej w kasacji problematyki zauważenia wymaga, że skarżący postawił w niej nieprawidłowy zarzut naruszenia przez Sąd Odwoławczy art. 433 § 2 k.p.k. Przedmiotem zarzutu

kasacyjnego nie jest jednak prawidłowość dokonania kontroli odwoławczej zarzutu podniesionego przez obronę w apelacji (skierowany on został wyłącznie przeciwko wymiarowi kar łącznych wymierzonych skazanemu w pkt II i III orzeczenia Sądu I instancji i poczynienia – wyłącznie w tym zakresie – nieprawidłowych ustaleń co do okoliczności przemawiających na korzyść i niekorzyść skazanego).

Prawidłowo sformułowany zarzut kasacyjny, w przestrzeni procesowej, winien zatem wskazywać na naruszenie przez Sąd Odwoławczy art. 440 k.p.k., nie zaś art. 433 § 2 k.p.k.

Wskazanie w zarzucie kasacji na naruszenie przez Sąd Okręgowy art. 410 k.p.k. oraz art. 85 § 1 k.k. i art. 86 § 1 k.k., w powiązaniu z treścią uzasadnienia tego nadzwyczajnego środka odwoławczego oraz, co istotne, kierunkiem zaskarżenia, pozwoliło jednak na merytoryczne jego rozpoznanie.

I tak analiza akt sprawy prowadzi do wniosku, że w istocie w trzech prawomocnie zakończonych wobec G. B. postępowaniach doszło do kontrawencjonalizacji i zamiany, w trybie art. 2a § 1 k.w., dwóch orzeczonych wobec niego kar jednostkowych pozbawienia wolności na kary aresztu. Powyższe dotyczyło postępowania w sprawie o sygn. akt IV K 677/21 - prawomocnym postanowieniem z dnia 20 października 2023 r., wydanym w sprawie o sygn. akt IV Ko 1882/23, Sąd Rejonowy Szczecin-Centrum w Szczecinie, zamienił karę 4 miesięcy pozbawienia wolności, orzeczoną wyrokiem Sądu Rejonowego Szczecin-Centrum w Szczecinie z dnia 5 października 2021 r. na karę 30 dni aresztu (k. 69 akt głównych sprawy IV K 677/21) oraz w sprawie V K 956/21 – prawomocnym postanowieniem z dnia 3 października 2023 r., sygn. akt V Ko 1739/23, Sąd Rejonowy Szczecin-Centrum w Szczecinie, zamienił karę 8 miesięcy pozbawienia wolności, orzeczoną wyrokiem Sądu Rejonowego Szczecin-Centrum w Szczecinie z dnia 10 stycznia 2022 r. na karę 30 dni aresztu (k. 219, 223 akt głównych sprawy V K 956/21). Kary jednostkowe wymierzone w wymienionych sprawach, które uległy zamianie w trybie art. 2a § 1 k.w., stanowiły podstawę kary łącznej orzeczonej przez Sąd Rejonowy Szczecin-Prawobrzeże i Zachód w Szczecinie w punkcie III wyroku z dnia 7 września 2023 r. (sygn. akt V K 104/23). Sąd Okręgowy powyższego nie dostrzegł, mimo iż dysponował kartą karna skazanego oraz opinią o skazanym, w których widniały

informacje o zaistniałych zmianach, mających miejsce na przestrzeni postępowania międzyinstancyjnego.

Z kolei kara 5 miesięcy ograniczenia wolności wymierzona w sprawie o sygn. akt IV K 1183/20, która została objęta węzłem kary łącznej w wyroku Sądu I instancji wydanym w niniejszym postępowaniu (w jego pkt II) została zamieniona na mocy prawomocnego postanowienia z dnia 27 października 2023 r., sygn. akt IV Ko 1982/23, na karę miesiąca ograniczenia wolności z obowiązkiem wykonywania nieodpłatnej, kontrolowanej pracy na cele społeczne w wymiarze 40 godzin w stosunku miesięcznym. Również tej okoliczności nie dostrzegł Sąd Odwoławczy, mimo iż dokonał zmiany orzeczenia Sądu I instancji w tej części, tj. uchylił je w zakresie pkt II, przyjmując, iż wobec skazanego zapadł kolejny wyrok skazujący, który winien być objęty wyrokiem łącznym wraz z uwzględnionymi już przez Sąd Rejonowy skazaniami i na nowo połączył kary jednostkowe orzeczone w tych sprawach, w tym, nieprawidłowo, karę wymierzoną w sprawie IV K 1183/20.

Tym samym uznać należy, że zarówno rozstrzygnięcie Sądu Okręgowego zmieniające orzeczenie Sądu I instancji, jak również to dotyczące utrzymania w mocy wyroku w pozostałym zakresie, były obarczone uchybieniami natury procesowej, tj. art. 410 k.p.k.

Zaniechanie przeprowadzenia przez Sąd Odwoławczy należytej i odpowiednio pogłębionej oceny zgromadzonych w sprawie dowodów, w szczególności w sytuacji uzupełnienia na etapie postępowania odwoławczego materiału dowodowego i podjęcia decyzji o konieczności dokonania zmiany zaskarżonego orzeczenia oraz nieujawnienie dokonanych w poszczególnych postępowaniach wykonawczych istotnych zmian w przestrzeni wymierzonych wobec G. B. kar jednostkowych doprowadziło z kolei do podjęcia nieprawidłowej decyzji w kontekście istnienia materialnych przesłanek do orzeczenia kary łącznej oraz utrzymania w mocy nieprawidłowego, na moment rozpoznawania sprawy przez Sąd Odwoławczy, orzeczenia Sądu I instancji w pozostałym zakresie.

Na tym tle omówienia wymaga jeszcze jedna problematyka.

Zaskarżając orzeczenie Sądu Odwoławczego w całości i formułując w kasacji wniosek o jego uchylenie w całości, Prokurator Generalny w istocie sformułował

zarzuty kasacyjne wyłącznie co do rozstrzygnięć Sądu Okręgowego dotyczących kar łącznych orzeczonych przez Sąd Rejonowy w pkt II i III sentencji wyroku.

W oparciu o treść uzasadnienia kasacji należy jednak wnioskować, że skarżący dostrzegł analogiczną problematykę w odniesieniu do orzeczenia Sądu Odwoławczego utrzymującego w mocy punkt I wyroku Sądu I instancji, w którym połączono kary jednostkowe wymierzone wyrokami Sądu Rejonowego Szczecin - Centrum w Szczecinie z dnia 6 marca 2020 r., w sprawie o sygn. akt. IV K 1260/19 oraz Sądu Rejonowego Szczecin-Prawobrzeże i Zachód w Szczecinie z dnia 13 lipca 2020 r., w sprawie o sygn. akt. IV K 260/20. Zauważyć bowiem należy, że Sąd Rejonowy Szczecin-Prawobrzeże w Szczecinie postanowieniem z dnia 8 lutego 2024 r. (sygn. akt IV Ko 292/24) dokonał zamiany w trybie art. 2a § 1 k.w. kary 3 miesięcy pozbawienia wolności orzeczonej w sprawie IV K 260/20 na karę 30 dni aresztu (k. 131 akt głównych sprawy IV K 260/20).

W związku z powyższym należało uwzględnić wniosek Prokuratora Generalnego, tak jak został on faktycznie sformułowany i uchylić wyrok Sądu Odwoławczego w całości, uznając kasację za oczywiście zasadną.

Przy ponownym rozpoznaniu sprawy Sąd Okręgowy, mając na względzie uwagi poczynione w niniejszym uzasadnieniu, winien ponownie rozpoznać sprawę z należytą starannością, dokładnie analizując akta poszczególnych spraw dotyczących G. B. , uwzględniając jak najbardziej aktualną sytuację prawnokarną skazanego.

Kierując się przedstawionymi względami, Sąd Najwyższy orzekł jak na wstępie.

[J.J.]

r.g.

Tomasz Artymiuk Piotr Mirek Jerzy Grubba